

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการศึกษา

ประเทศไทยยังเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศหนึ่งในภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก ประกอบไปด้วยทรัพยากรต่าง ๆ มากมาย หลายอย่างได้ถูกใช้ไปแล้วและกำลังจะหมดไป หลายอย่างก็ได้ถูกใช้ไปโดยมิได้ประโยชน์ตอบแทนอย่างเต็มที่ หรือมิได้รับการวางแผนพัฒนาที่จะส่งผลในเชิงเศรษฐกิจต่อประชากรในพื้นที่ที่มีทรัพยากรนั้น

ทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งก็คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ในประเทศในภูมิภาค และจังหวัดต่าง ๆ ยังคงมีอยู่อีกมากมาย หลายแห่งยังมิได้รับการวางแผนพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน คือ เสริมสร้างอุปทานในการที่จะสนองตอบอุปสงค์เพื่อก่อให้เกิดแรงดึงดูดต่อนักท่องเที่ยวจากที่อื่น ๆ ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ อันจะส่งผลต่อการจ้างงานและรายได้ ส่งเสริมสภาพเศรษฐกิจแก่ประชากรในพื้นที่นั้น ๆ ดังได้มีการศึกษา พบว่า ถ้าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้น 9 คน หรือนักท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น 73 คน การจ้างงานจะเพิ่มขึ้น 1 ตำแหน่ง (สำนักวิจัย ธนาคารกรุงเทพจำกัด 2529: 423)

ปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นตัวพยุงบานของประเทศไทยไม่ให้เกิดปัญหารุนแรงคือช่วยลดการขาดดุลการค้า ดังจะเห็นได้จากรายได้ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นับแต่ปี 2525 เป็นต้นมา จะสูงเป็นอันดับ 1 จากรายได้สินค้าออกที่สำคัญอื่น ๆ ในปี 2529 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 2,818,092 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2524 จำนวน 802,477 คน และทำรายได้เข้าประเทศเพิ่มขึ้น 15,866 ล้านบาท และในปี 2531 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 4,230,737 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2529 จำนวน 1,412,645 คน และทำรายได้เข้าประเทศเพิ่มขึ้น 41,538 ล้านบาท เป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นสูงกว่าในช่วงปี 2524-2529 ประมาณ 2.6 เท่า ในขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นสูงกว่าในช่วงเวลาดังกล่าวประมาณ 1.8 เท่า

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในบทบาทที่จะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะตั้งแต่ช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 เป็นต้นมา นั้น ความสำเร็จของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด รัฐบาลได้เห็นชอบประกาศ "ปีท่องเที่ยวไทย" คือ เมื่อ พ.ศ. 2523 ครั้งหนึ่ง และเมื่อ พ.ศ. 2530 อีกครั้งหนึ่ง ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากยิ่งขึ้น

✓ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนี้เกิดขึ้นได้ด้วยองค์ประกอบหลายด้าน แต่ที่สำคัญก็คือ "วัดดุจิม" หรือทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งก็คือแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ

✱ จังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจอยู่มากมาย เช่น หาดทรายที่สวยงาม แนวปะการัง เกาะต่าง ๆ น้ำตก และลำน้ำต่าง ๆ ดังนั้นกิจการท่องเที่ยวก็สมควรได้รับการส่งเสริม (สำนักผังเมือง 2529: 103)

✓ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การท่องเที่ยวทางทะเล การดำน้ำชมแนวปะการัง และชีวิตใต้ทะเลรอบเกาะต่าง ๆ ในทะเลอ่าวชุมพร มีแนวปะการังสวยงามอยู่หลายเกาะ บางเกาะมีปะการังอ่อนอยู่ด้วย ซึ่งแนวปะการังแถบนี้สวยงามไม่แพ้กับทะเลอันดามัน และเป็นโอกาสการท่องเที่ยวทางทะเลสลับกันกับทะเลอันดามัน คือเมื่อทางฝั่งทะเลอันดามันมีมรสุมระยะ 5-6 เดือน ทะเลฝั่งอ่าวไทยและในอ่าวชุมพรราบเรียบ นักท่องเที่ยวจึงสามารถท่องเที่ยวทะเลสลับกันได้ (รำไพพรรณ แก้วสุริยะ 2529: 41)

ในปัจจุบัน ธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรเริ่มตื่นตัว และมีการเคลื่อนไหวยุทธศาสตร์สร้างโรงแรมที่ได้มาตรฐานขนาดใหญ่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ซึ่งมีจำนวน 298,954 คน หรือร้อยละ 5.14 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดของภาคใต้ ในขณะที่ภาคใต้มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 15.65 ของนักท่องเที่ยวทั่วประเทศในปี 2530 จะเห็นว่า นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวภาคใต้มากเป็นอันดับ 2 รองจากภาคกลาง จังหวัดในภาคใต้อันดับ 1 นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวมากที่สุดคือจังหวัดสงขลาจำนวนร้อยละ 29.58 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดของภาคใต้ ในขณะที่จังหวัดในภาคใต้อันดับรองลงมาได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภูเก็ต กระบี่ และพังงา มีนักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวมีอัตราส่วนกันร้อยละ 29.41 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดของ

ภาคใต้ในปี 2530 ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับจังหวัดสงขลา และจังหวัดในภาคใต้ตอนบนดังกล่าว มีทรัพยากรการท่องเที่ยวและตั้งอยู่ใกล้เคียงจังหวัดชุมพร ซึ่งสมควรที่จะได้รับการวางแผนพัฒนา เพื่อก่อให้เกิดอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่นเดียวกับจังหวัดในพื้นที่ดังกล่าว ในอันที่จะให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นตัวเสริมสร้างสภาพเศรษฐกิจให้แก่ประชากรในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดชุมพร
2. เพื่อเพิ่มวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
3. เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดชุมพร
4. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดชุมพร

พื้นที่ทำการศึกษา

การศึกษานี้จะครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดชุมพร

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาลักษณะทั่วไปของจังหวัดชุมพร คือ สภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากรและประวัติศาสตร์
2. ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวทุกประเภท คือ ประเภทธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา รวมทั้งประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม

3. ศึกษาความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
4. ศึกษาศักยภาพด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่ โครงการและจัดลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่ควรได้รับการพัฒนา
5. ศึกษาตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดและภาคการณแวนโน้มในอนาคค และ เปรียบ เทียมกับจังหวัดในภาคใต้ด้วยกันที่ เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว
6. กำหนดแนวทางและขั้นตอนการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ในโครงการในระยะ ยาว เพื่อ เป็นพื้นฐานและแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร

ขั้นตอนการศึกษา

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ จึงกำหนดวิธีที่ใช้ในการศึกษาแต่ละขั้นตอนโดยมีรายละเอียด วิธีดำเนินการดังนี้ คือ (แผนภูมิ 1.1)

1. ข้อมูลพื้นฐานและลักษณะทั่วไปของจังหวัดชุมพร จะทำการศึกษาจากข้อมูล ปฐมภูมิ และทุติยภูมิ เช่น ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานจังหวัดชุมพร กรมพัฒนาที่ดิน สำนักผังเมือง กรมอุตุนิยมวิทยา สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยว ทำการสำรวจภาคสนามของแหล่งท่องเที่ยวและ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดชุมพร เพื่อให้ทราบสภาพในปัจจุบัน ที่ตั้ง ผังบริเวณ ความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งสภาพแวดล้อมของทรัพยากรการ ท่องเที่ยวนั้น ๆ เพื่อนำมาจัดลำดับความสำคัญของศักยภาพในการพัฒนา ตามลำดับก่อน-หลัง (รายละเอียดและการให้ค่าความสำคัญ แสดงในบทที่ 4)

3. ศึกษาด้านความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวและความพร้อมของเมือง ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การให้บริการต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว จากข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารข้อมูลจากหน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับระบบการคมนาคม การไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร เป็นต้น

4. ด้านตลาดการท่องเที่ยว จะทำการสำรวจ สังเกตการณ์ และการออกแบบ สอบถามนักท่องเที่ยว เพื่อศึกษาอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รวมทั้งศึกษาแนวโน้มตลาดการท่องเที่ยวในอนาคต

การคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต ใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราเข้าพักเฉลี่ยต่อห้อง} = \frac{\text{จำนวนนักท่องเที่ยวที่พักรวม} \times \text{ระยะเวลาพักเฉลี่ย (คืน)}}{\text{จำนวนห้องพัก (ของสถานที่พักประเภทโรงแรม, บังกาโลว์)}} \times \text{อัตราการเข้าพักของนักท่องเที่ยว} \times 365 \text{ (วัน)}$$

$$\text{จำนวนห้องพักที่ต้องการ} = \frac{(\text{จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่พักรวม} \times \text{วันพักเฉลี่ย}) + (\text{จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่พักรวม} \times \text{วันพักเฉลี่ย})}{\text{อัตราผู้เข้าพักต่อห้อง} \times 365}$$

5. ศึกษาเปรียบเทียบสถานะด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร กับจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี และภูเก็ต จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม (จังหวัดชุมพร) และข้อมูลสถิติภูมิในด้านอุปทาน และอุปสงค์ในการท่องเที่ยว เอกสารข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ และ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งจะทำให้ทราบการได้เปรียบ เสียเปรียบด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรกับจังหวัดดังกล่าว

6. กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เสนอแนะแนวทาง นโยบาย กลวิธีในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากการวิเคราะห์ ข้อมูลในลักษณะสหสาขาวิชา เสนอโครงการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามลำดับก่อน-หลัง และตามศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้ง ตามฤดูกาลท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

แผนภูมิ ๑.๑ แสดงขั้นตอนการศึกษา

รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน

สำรวจภาคสนาม

กำหนดปัญหา

สรุปและเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

- ระดับชาติ
- ระดับจังหวัด
- ระดับแหล่งท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากผลการศึกษาได้ตั้งความมุ่งหวังว่าจะสามารถให้ข้อมูลที่สมบูรณ์ในทุกด้าน เกี่ยวกับจังหวัดชุมพร เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดรูปแบบของการพัฒนาในอนาคตอันจะก่อให้เกิดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภทคือ

1. แผนเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านตลาด (Marketing Development Plan)
2. แผนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรฐาน

ในการบริการ

3. แผนพัฒนาทางด้านกายภาพ (Physical Planning)